

переселенців, відбудови тощо. Інститут обмеження прав за умов військового стану є досить чутливим інструментом для зведення рахунків влади з опозицією і тут має своє слово говорити громадянське суспільство і КУ та ЗУ.

Список використаних джерел:

1. Ворона П. В. Особливості становлення та розвитку представницької влади в Україні (на прикладі місцевого самоврядування). *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 4. С. 333-339.
2. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 24.04.2023)
3. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/28097-vr-57> (дата звернення: 24.04.2023)
4. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 24.04.2023)

Єфімова А. М.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Захист внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є надзвичайно важливим завданням під час воєнних дій, коли люди вимушені залишати свої домівки та переселятися в інші райони через конфлікти та насильство. У таких умовах ВПО часто стають найбільш вразливими групами населення.

Основні проблеми, з якими стикаються ВПО під час війни, - це втрата майна, зникнення джерел заробітку, зниження доступу до основних послуг (таких як медицина, освіта та житло), а також загроза фізичній безпеці. Тому захист внутрішньо переміщених осіб передбачає реалізацію широкого спектру заходів, спрямованих на забезпечення їхньої безпеки та захисту їх прав.

Мета статті – охарактеризувати особливості захисту внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану.

Основні напрями захисту ВПО в умовах воєнного стану полягають у наступному:

1) забезпечення безпеки. Основним завданням в цьому напрямку є забезпечення безпеки ВПО, зокрема, шляхом забезпечення їх захисту від фізичної насильницької поведінки та інших негативних наслідків конфлікту;

2) забезпечення житла та умов проживання. Відповідно до міжнародного права, у разі внутрішньо переміщених осіб, держава зобов'язана забезпечити їм адекватні умови проживання. Це може означати забезпечення житла, харчування, доступ до води та санітарних умов;

3) доступ до основних послуг. Умови воєнного стану можуть знизити доступ ВПО до медичної допомоги, освіти та інших послуг. Держава має забезпечити доступ до цих послуг та захист від дискримінації [1].

На даний час у державі відсутні механізми роботи з такими громадянами, і це є певною проблемою. Для того, щоб сформулювати пропозиції щодо вирішення проблеми, необхідно проаналізувати кілька кластерів:

1) розглянути, яка позиція щодо такого внутрішнього переміщення міститься в нормах міжнародного гуманітарного права.

Внутрішнє переміщення осіб є складною проблемою з точки зору міжнародного гуманітарного права, оскільки це явище може бути викликане різними причинами, включаючи збройні конфлікти, природні катастрофи, економічні труднощі тощо.

Згідно з міжнародним гуманітарним правом, внутрішньо переміщені особи (ВПО) мають ті ж права та свободи, що й інші громадяни своєї країни, включаючи право на життя, свободу, безпеку та недоторканість особистого життя. Крім того, міжнародне гуманітарне право надає ВПО захист від насильства, дискримінації, експлуатації та інших форм злочинності.

Організації ООН, такі як Верховний комісар ООН з прав людини та Верховний комісар ООН з питань біженців, відіграють важливу роль у захисті прав ВПО та наданні їм допомоги та захисту від небезпек [2]. Важливо зазначити, що ВПО повинні мати доступ до необхідних матеріальних та інших ресурсів, включаючи медичну допомогу, освіту, житло та засоби до існування. Крім того, міжнародне гуманітарне право надає ВПО право на повернення до своїх домівок, коли це стає можливим.

Отже, позиція щодо внутрішнього переміщення осіб в нормах міжнародного гуманітарного права полягає в тому, що ВПО мають ті ж права та свободи, що й інші громадяни, і повинні мати доступ до необхідних ресурсів та захисту від небезпек.

2) визначити статус цих громадян на поточному етапі.

Статус внутрішньо переміщених осіб в Україні регулюється законодавством та міжнародними стандартами з прав людини. Згідно з офіційними даними Українського Центру з Контролю та Координації Надання Міжнародної Допомоги, на початок 2022 року в Україні налічується близько 1,5 млн внутрішньо переміщених осіб [3].

Україна прийняла закон «Про внутрішньо переміщених осіб» у 2014 році. Згідно з цим законом, внутрішньо переміщені особи мають право на захист своїх прав і свобод, зокрема на житло, охорону здоров'я, освіту та працю. Закон також передбачає механізми для отримання допомоги та захисту від дискримінації та насильства [3].

Для забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб в Україні функціонує система державних та міжнародних організацій, які надають допомогу та підтримку, зокрема, Офіс Високого комісара ООН з питань біженців (UNHCR), Міжнародна організація з міграції (ІОМ), Червоний Хрест та інші. Проте, в Україні все ще існують проблеми, пов'язані зі захистом прав внутрішньо переміщених осіб, зокрема, забезпеченням житла та зайнятстю. Державні та міжнародні організації продовжують працювати над поліпшенням ситуації та підтримкою внутрішньо переміщених осіб в Україні.

3) розглянути механізми регламентації процесуальних аспектів роботи з ВПО.

Механізми регулювання процесуальних аспектів роботи з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) визначаються національним законодавством кожної країни і можуть відрізнятися залежно від їх конкретної ситуації і політики.

Одним з основних механізмів регулювання роботи з ВПО є законодавчі акти, які встановлюють правовий статус цих осіб, їхні права та обов'язки, а також процедури, які слід виконувати для їх захисту і підтримки. Законодавчі акти можуть регулювати такі аспекти, як право на роботу, освіту, житло, медичну допомогу та інші соціальні послуги.

Іншим механізмом регулювання є процедури, які слід виконувати для вирішення питань, пов'язаних з ВПО. Ці процедури можуть включати в себе процедури реєстрації ВПО, процедури для отримання документів і дозволів, процедури для отримання соціальних послуг і допомоги, а також процедури для врегулювання конфліктів, пов'язаних з переміщенням осіб.

Окрім цього, механізми регулювання можуть включати в себе створення спеціальних установ, які займаються роботою з ВПО, таких як органи управління соціального захисту, центри надання безкоштовної юридичної допомоги, центри зайнятості тощо. Ці установи забезпечують координацію дій між різними відомствами, що займаються ВПО, та надають консультації та іншу допомогу ВПО.

Досліджуючи сучасний стан захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні, в умовах війни, проблеми з якими стикається суспільство є дуже серйозними та включають:

1) відсутність житла. Багато ВПО не мають достатньої кількості житла, або мешкають у тимчасових наметових таборах, зокрема, на лінії зіткнення;

2) брак доступу до соціальних послуг. Велика кількість ВПО не можуть скористатися соціальними послугами, такими як медична допомога та освіта, через відсутність необхідних документів та реєстрації в новому місці проживання;

3) низький рівень зайнятості. ВПО часто не можуть знайти роботу через відсутність документів, нестабільність економічної ситуації в країні та віддаленість від робочих місць;

4) незабезпеченість прав на життя та безпеку. ВПО знаходяться під постійною загрозою з боку збройних формувань, а також мають обмежені можливості забезпечити себе життєвим необхідностями;

5) соціальна ізоляція та стигма. ВПО часто стикаються зі стигмою та дискримінацією у новому місці проживання, що призводить до їх соціальної ізоляції та погіршення психологічного стану[2].

Висновки. Таким чином, Україна має законодавство, яке регулює стан захисту внутрішньо переміщених осіб. Також, для захисту їхніх прав було створено спеціальну структуру – Центр допомоги внутрішньо переміщеним особам. Центри надають допомогу ВПО в забезпеченні доступу до житла, медичної допомоги, освіти та зайнятості. Вони також надають правову та психологічну допомогу, а також допомагають здійснювати процедуру реєстрації як ВПО. Про те існуюча система захисту має ряд недоліків, які потребують термінового вирішення.

Список використаних джерел:

1. Олійник Л. Місцеві громади та внутрішня міграція населення: виклики під час воєнного стану та пошуки шляхів їх подолання URL: <https://jurfem.com.ua/mistsevi-hromady-vnutrishnya-mihratsia-naselennya/> (дата звернення: 20.02.2023)

2. Філатов В. Проблемні питання у визначенні статусу громадян, які в умовах війни були переміщені в рамках території України. URL: <https://sich-pravo.org/pro-status-gromadyan-yaki-v-umovah-vijny-peremishheni-v-ramkah-terytoriyi-ukrayiny/> (дата звернення: 21.02.2023)

3. Осаволук А. Звіт: Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні. URL: <http://ua.odfoundation.eu/a/6740,zvit-zabezpechennya-prav-vnutrishno-peremishchenih-osib-v-ukrayini>. (дата звернення: 19.02.2023)